

België-Belgique
PB/PP
1050 Brussel 5
BC 9700

Maandblad van de Verenigde Protestantse Kerk in België

Kerkmozaïek

Nr. 12 | December 2005 |

27ste jaargang

verschijnt niet in augustus

P 408.654

Viva Maria ?

dr. Pieter BOUMAN

ds. Dick WURSTEN

Dossier :

“De verklaring van Accra”

Informatiemateriaal voor gemeenten om deze verklaring en het thema ‘Globalisering’ te bespreken.

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Dr. Guy Liagre

Redactieteam

Eefje van der Linden
Judith van Vooren
Bea Smetryns-Baetens
Dick Wursten
Ernst Veen

Redactieadres:

Marsveldstraat 5 - 1050 Brussel
tel.: +32-(0)2-511 44 71
fax.: +32-(0)2-511 28 90
E-mail: kerkmozaiek@vpkb.be

Web-site Internet:

<http://www.protestanet.be/VPKB>

Prijzen Kerkmozaïek

- Individueel abonnement:
12,50 Euro
- Groepsabonnement:
10,50 Euro (vanaf minimum
5 exemplaren naar éénzelfde
adres)
- Steunabonnement:
14,00 Euro

Storten kan op rekeningnummer
068-0715800-64 van de Verenigde
Protestantse Kerk in België,
Marsveldstraat 5, 1050 Brussel.

De redactie behoudt zich het recht
voor om bepaalde artikels niet te
publiceren, indien nodig in te korten
en/of redactioneel te bewerken. Zij
is niet verantwoordelijk voor de in-
houd van de artikels en slechts ten
dele voor de stijl.

Organisaties en tijdschriften, niet
behorend tot de VPKB, die artikelen
uit het maandblad Kerkmozaïek
geheel of gedeeltelijk wensen over te
nemen of te bewerken, dienen dit
schriftelijk aan te vragen op het
redactieadres.

Sluitingsdatum volgende

Kerkmozaïek : **7 december 2005.**

Uit de redactie geklapt..

Naar aanleiding van het gouden ju-
bileum van de protestantse gemeen-
te te **Boechout** schrijft ds. G.
Schouten, aldaar predikant, een
'wonderlijk' stukje over deze 50-
jarige gemeente.

Dat Maria, de moeder van Jezus,
niet alleen voor katholieken, maar
ook voor protestanten een bijzon-
dere vrouw is, moge blijken uit de
bijdragen van ds. Pieter Bouman uit
Rome en ds. Dick Wursten uit Ant-
werpen, die beiden een stukje schre-
ven als reactie op een gemeenschap-
pelijk rapport van de rooms-katho-
lieke kerk en de anglicaanse kerk
omtrent de plaats en rol van Maria
in de kerk. U vindt het onder de
titel **'Viva Maria ?'**.

De stad Accra ligt ver weg. Op het
continent Afrika, in het zuiden van
Ghana. Toch kan niemand de in-
houd van de Algemene Vergadering
die daar vorig jaar is gehouden door
de WARC (World Alliance of
Reformed Churches – waar ook de
VPKB vertegenwoordigd was) naast
zich neer leggen als een ver-van-
mijn-bed-show. Die vergadering was

immers zeer scherp in haar analyse
van het *wereldwijde* onrecht, veroor-
zaakt door de aard van de westerse
economie (met haar globalisering en
haar opoffering van mens en wereld
aan geld en goed). Bovendien, en
dat gaat zeer bijzonder ook onze
VPKB aan, was deze vergadering
bijzonder appellerend met haar
'Accra-belijdenis' en met haar stel-
ling dat in deze zaak de integriteit
van het christelijk geloof op het spel
staat. In het bijgevoegde **Accra-
dossier** leest u er in deze Kerk-
mozaïek meer over.

Wie er bij was kan het nog eens na-
lezen. Wie er niet bij kon zijn kan er
toch nog kennis van nemen: ds.
Douwes schreef een **verslag over
de Vlaamse Diaconale Dag** te
Hasselt.

Ook hebben we nog een **boekentip**
voor u: "Le Protestantisme –
Memoire et perspectives", 300 pagi-
na's over het protestantisme in ons
eigen Franstalig België.

*Namens de redactie
ds. Ernst VEEN.*

Inhoud

blz.

- 03 Kringmens -
Schriftwerk
- 04 *Viva Maria ?*
- 07 Graag uw aandacht voor...
- 08 VPKB-Volwassenenvorming
- 09 "Ik help een kind" -
Protestantse Solidariteit
- 10 Vlaamse Diaconale Dag
- 11 Boechout stelt zich voor
- 12 Faculteit voor Protestantse
Godgeleerdheid

blz.

- 14 Aankondigingen
- 16 Agenda -
Column : *Het Dodenlied*
- 17 Nieuws van hier en daar
Personalia
- 18 Kerstlied
- 19 Advertentie FPG
- 20 Stilte van Kerstmis
Protestantse Omroep

Een geboren lief-hebber

Al sinds mijn mensenheugenis maak ik gebruik van *Kind op Zondag*, vul dat graag aan met de oecumenische aansluiting van de Eerste Dag. Voor de adventstijd gaan we uit van 'verhalen die de weg wijzen naar de stal uit Marcus, Johannes en Lucas'. Ik denk dan direct weer terug aan vroeger werk van Bouhuijs/Deurloo, die mij van aanvang af duidelijk maakten hoe je de evangelisten op hun eigen verhaal serieus moest nemen. Ooit beschreven in hun kostelijke brochure over het door elkaar husselen van de aanvangsverhalen van Mattheus en Lucas. Titel was: Kerstmisbaksell! Van hen leerde ik voorgoed de beide verhalen als verschillende 'composities' zien, met een eigen 'gehoor', verschil in achtergrond, eigen accenten.

Noch bij Johannes of Marcus is er sprake van een 'geboorteverhaal' (Lucas) of 'genese' (Mattheus). Het verhaal van de stal is Lucas' inzet om te vertellen: hoe deze **geboren** zoeker naar 'wat verloren was' aan het licht kwam, daar 'waar geen levensruimte was'. Zo kan het een wegwijzer zijn naar de andere boodschappers. Langs die weg verhalen van hoop naast elkaar leggen: dat is toch wat anders dan ze op één hoop gooien. Project matig!

Loyaal verder

Na deze kritische noot ga ik loyaal verder met het aangegeven materiaal. Al vanouds wordt de sfeer van de 'laatste dingen' op de laatste zondag van het kerkelijk jaar niet direct in klinkende verwachting omgezet. Wat tijden zo donker maakt kan niet met even een lichtknopje omgezet worden. Het begint – soms aarzelend – met één lichtpuntje. Met nog steeds de uitnodiging om wakker te blijven voor 'meer dan het gewone': waakt en bidt (Mc.13:24-37). Kijk

naar de vijgeboom: lijkt als dood; maar kijk goed: leven zit er in, tekenend voor het spring-levende van lente, nieuw geluid....

'Componist' Johannes maakt ons weg-wijs met Johannes de Doper. Ook hier het niet vanzelfsprekende van de verwachting: "Midden onder ons staat hij die gij niet kent." Ongekende liefde die zal wassen.

Geboren heelmaker

Lucas heeft een eigen **ouverture** op Jezus' leven. Hij komt weer aan het woord tot op Kerstmis en daarna. Zijn kijk: ziehier een geboren heelmaker, in het kleinste klein begonnen. In die aanvang hoor je al de klanken van zijn hele leven: hoe in Gods Naam 'verloren' weer terecht komt. 'In de voederbak gelegd' voor een wereld-omgekeerd, volgens de verwachtings-volle Maria. Hemel die lichtend openbreekt: voor wie in donkerheid gaan. Samen háár verlangen delen: "Kind, licht in mij, kijk uit mijn ogen of ergens al de wereld daagt, waar mensen waardig leven mogen en elk haar naam in vrede draagt" (H.Oosterhuis).

Henk VAN ANDEL
Ieper

Synodevoorzitter aan het woord

Kringmens

Ik ben een kringmens. Sinds jaren beweeg ik mij dag in dag uit in allerlei binnen- en buitenkerkelijke club- en kringverbanden. Merkwaardig dat ik mij hierbij als kerkmens prettig voel. Waarschijnlijk komt het omdat kringen nu eenmaal belangrijk zijn in het leven. Een vereniging waar vriendschap heerst, noemt men bijvoorbeeld een "vriendenkring". Er worden – net als in een sportclub – banden gesmeed tussen mensen die niets anders met elkaar gemeen hebben dan hun menszijn en hun vriendschap. Een gelukkig gezin en ziedaar men spreekt van "de familiekring".

En als we ergens een conflict hebben bestaat de beste oplossing er uit om samen rond de tafel in een kring te zitten en het uit te praten. Een kring is teken van vriendschap en contact, omdat men elkaar recht in de ogen kijkt. In een kring is er – dat weet men in de politiek maar al te goed – geen eerste en geen laatste. Iedereen gelijk, zonder onderscheid. Wie kwaad van iemand spreekt of boos is, keert de kring de rug toe.

"We doen het achter zijn rug" zeggen Adam en Eva als ze aan God denken. Achter de rug van de mensen, daar wordt in de wereld alle onheil gesticht. Geluk bereikt slechts mensen in een kring.

Dr. Guy LLAGRE

Viva Maria ?

De rooms-katholieke kerk en de anglicaanse kerk kwamen met een gemeenschappelijk rapport omtrent de plaats en rol van Maria in de kerk. Dr. Pieter BOUMAN en ds. Dick WURSTEN hebben het rapport gelezen en doen in dit Kerstnummer verslag van hun – nogal uiteenlopende – bevindingen.

Maria

In de meeste protestantse tradities wordt over Mirjam of Maria, moeder van Jezus, heel weinig gezegd, ook niet tijdens de weken van Advent. Het lijkt wel of we verlegen zijn met haar rol in Jezus' leven.

De plaats en rol toegekend aan Maria in de rooms-katholieke traditie maakt het voor niet-rooms-katholieken niet eenvoudiger om met de gegevens uit zowel Schrift als traditie om te gaan. In de oecumenische dialoog is er tot op heden betrekkelijk weinig aandacht geschonken aan de vragen rond Maria.

Inhoud rapport

De gezamenlijke publicatie van een rapport door ARCIC (*Anglican-Roman Catholic International Commission*) is dan ook een belangrijk nieuw gegeven. Het rapport *Mary, grace and hope in Christ* (Maria, genade en hoop in Christus) is een door de commissieleden aanvaarde gemeenschappelijke tekst (*). Het rapport is geen officiële uitspraak noch van de rooms-katholieke kerk noch van de anglicaanse gemeenschap, maar ligt op tafel ter discussie.

Het rapport gaat uitvoerig in op de Bijbelse gegevens (p. 7-29), aankondiging, geboorteverhalen., Kana, Jezus en Maria, Maria onder het kruis (? PMB), Openbaring 12 en Maria rond Pinksteren... Veel aandacht krijgen ook de christelijke tradities of overleveringen (p. 29-48), van de vroeg-christelijke kerk tot op heden. Terecht wordt erop gewezen, dat de

titel *Moeder Gods* (letterlijk : de God barende) geboren is uit de discussie en geschillen rond de leer omtrent Christus, waarachtig mens en waarachtig God. In de loop der eeuwen zijn er nog andere titels voor Maria gekomen, waardoor haar een steeds grotere rol toebedeeld werd.

Een derde deel gaat in op Maria's rol in het patroon van genade en hoop (49-63). Hier komen de leerstukken van de RKK betreffende de *Onbevleete Ontvangenis van Maria* (1854) en de *Ten Hemelopneming* (1950) uitvoerig aan de orde.

Een vierde deel behandelt Maria's plaats in de kerk (p. 63-75), haar plaats in de liturgie, Maria als voorbidster onder de heiligen ons voorgaan. In een slotgedeelte worden enige conclusies getrokken. De interpretatie van de rol van Maria mag niet tekort doen aan de unieke bemiddeling door Christus. Maria moet steeds gezien worden in het kader van de christologie en van de leer aangaande de kerk (zie Vaticanum II). We erkennen Maria als een model voor heiliging, geloof en gehoorzaamheid voor alle christenen. Maria kan gezien worden als een profetische figuur van de kerk.

Het is interessant om op te merken, dat de rapporteurs van de commissie aan anglicaanse zijde beide behoren tot wat men de "evangelicale" vleugel noemt. Lettend op de scherpe kritiek juist aan deze zijde van de anglicaanse gemeenschap, heeft dat de aanvaarding niet gemakkelijker gemaakt.

Kritische evaluatie

In een paar paragrafen wil ik proberen een kritische evaluatie neer te schrijven. Maar allereerst dit: de Reformatoren van Luther en Calvijn, via Zwingli en Melancthon hadden wel degelijk aandacht voor Maria in de context van de lofprijzing van Gods grote daden, ook aan haar geschied.

Wat opvalt in de aandacht voor Maria, ook in dit rapport, is dat Jezus' vriendschap voor en met vrouwen, Maria Magdalena voorop, geen aandacht krijgt. De uitleg en het gebruik van de Bijbelse gegevens is problematisch. Zo worden de broeders van Jezus toch weer tot neven of halfbroers door Jozef als weduwnaar met kinderen ingebracht. Het is mijn indruk dat de bijbelse gegevens gelezen worden vanuit een kerkelijke (rooms-katholieke) interpretatie van de aankondiging en geboorteverhalen. Bovendien worden deze mythologische verhalen als geschiedenis behandeld. Maria altijd maagd - voor de geboorte, tijdens de geboorte en na de geboorte - staat in scherp contrast tot de soberheid van de verhalen in Mattheüs en Lukas. Bovendien plaatsen ze Maria op een sokkel, die haar echt-vrouw-zijn te kort doet. Het in Marcus 3, 21 vermelde conflict tussen Jezus en zijn familie wordt dan ook niet ernstig genomen.

De *sensus fidelium* (het geloof, het gevoel van de gelovige gemeenschap) beïnvloedt de interpretatie van de Schriftgegevens. De commissie is niet de weg gegaan van een

zoeken naar grond en maatstaf voor een kerkelijke mariologie in de Schrift, het meisje Mirjam, de moeder van Jezus en na Pasen lid van de christelijke oergemeente. Maria maakte een leerproces door.

Een mariologie in dienst van de christologie zal beelden van Maria als beeld van de Wijsheid (Spreuken), de Vrouw uit Openbaring 12, de Koningin des Hemels enz. naar de achtergrond duwen en plaats maken voor een nieuw inzicht van Maria's relatie tot Jezus en die andere vrouwen rond Jezus, Maria Magdalena, voorop.

Een mariologie georiënteerd aan de christologie zal ook de Heilige Geest weer beter in het vizier kunnen brengen, de Heilige Geest is bron van leven, niet Maria.

Meedenken over vragen

Het rapport is niet direct aan ons geadresseerd. Als kerken van de Reformatie hebben we echter zeer veel dat ons met de anglicaanse gemeenschap verbindt. Bovendien erkennen we ook van harte dat de rooms-katholieke kerk deel uitmaakt van Gods wereldwijde kerk. Juist vanwege die verbinding en erkenning lezen we mee en zijn dan ook uitgedaagd om mee te denken. We belijden het "geboren uit de maagd Maria". Wat betekent dat zinnetje voor ons? Hoe verstaan we dat en hoe zien we dan het meisje Mirjam, dat door alle "geslachten zalig geprezen wordt" ?

dr. P.M. BOUMAN,
Rome, Advent 2005

(*) De Engelse tekst is uitgegeven door Morehouse Publishing, Harrisburg (USA) London. Prof. Adelbert Denaux (KUL) verzorgde een goede vertaling in het Nederlands, *Collationes*, jaargang 35, nr. 2, ook opgenomen in kerkelijke documentatie 33 (nrs 7-8), oktober 2005, downloadbaar via www.katholiekenederland.nl

Maria revisited

Ik vermoed dat de meeste lezers met instemming dr. Boumans *kritische evaluatie* hebben gelezen. Ik niet.

Niet dat er iets mis mee is, maar dat stoort mij nu juist. Het is zo 'protestants correct'. De vragen die hij stelt zijn bijbels, vrouw-vriendelijk en modern van snit. Het Joodse meisje Myriam haalt het beeld van de heilige Maagd Maria omver. Prachtig toch !

Wat mij verontrust, is dat het zo geruststellend is voor ons protestanten. Zie je wel, we wisten het wel: die anglicanen hebben zich laten inpakken door de rooms-katholieken. Gelukkig zijn wij er nog, helder denkende calvinisten om de schriftuurlijke waarheid te bewaken.

Hebben de anglicanen (van de *evangelical wing* nog wel) dan echt zitten slapen... of zou dr. Bouman niet goed gelezen hebben. Ik ben het document dan maar zelf gaan lezen en ben al lezend onder de indruk geraakt van de *belijnde* en de *belijdende* toon van het hele document. Ik haal er drie punten uit en dan moet u zelf maar beslissen, wat u er van vindt.

1. Eén middelaar

Mij viel op dat er meteen al duidelijkheid wordt geschapen omtrent het *unieke Middelaarschap* van Jezus Christus, toch eigenlijk het enige springende punt, zou ik zeggen.. Het uitgangspunt (reeds geformuleerd in 1981) wordt niet alleen vooropgezet (p. 2), maar tijdens en na de rondgang door Marialeer en Mariadevotie verschillende keren herhaald (bijv. p. 68, 76): "Wij zijn het erover eens dat er maar één middelaar kan zijn tussen God en de mensen, Jezus

Christus, en wij verwerpen iedere verklaring van de rol van Maria die deze bevestiging verduistert."

Hebben wij deze uitspraak die dus al enige *decennia* oud is, al eens goed tot ons laten doordringen ! En vindt u het dan niet intrigerend dat dit rapport een rijke Maria-devotie bepleit en zijn eigen uitgangspunt trouw zegt te blijven. Hoe dat kan? Een tipje van de sluier wil ik hier wel oplichten: God en mens zijn géén concurrenten en God bewandelt graag de weg der middelen... Verder geldt: *neem en lees !*

Maria tijdens de *Annunciatio* (Fra Angelico; ca. 1400-1455, San Marco museum, Florence) – detail.

2. Samen lezen

Wat mij ook trof was dat men *samen* de bijbel leest en herleest en hoe men *samen* de hele kerkelijke traditie erbij betreft en hoe men zo lezend en interpreterend (= vooral 'luisterend' naar elkaar en het voor-*geslacht*) wil komen tot een *heraanvaarding* van het dogma van de kerk, waarbij heel nadrukkelijk de mogelijkheid opengelaten wordt dat deze *heraanvaarding* een correctie op vroegere vormen kan inhouden.

Wat ik met u zou willen delen : Viva Maria ?

Wat men niet *samen* kan heraanvaarden wordt vervolgens geen breekpunt, maar leidt in het slot-hoofdstuk tot de formulering van een aantal vragen (vnl. van de anglicana aan de romana).

Fenster Versöhnungskerike Taizé

3. Het goede zoeken

Ontroerend vond ik bij tijden om te zien hoe men zich in allerlei bochten wringt om toch niet totaal met een bepaalde traditie te hoeven breken. Dit kun je natuurlijk ook tegen dit rapport gebruiken, maar het is in elk geval boeiend om te zien hoe men de overeenstemming met de Schrift probeert te behouden middels redeneringen volgens het stramien: 'het staat wel niet in de Schrift', maar daarom is het nog niet per se 'strijdig met de Schrift'. Men is echter ook niet blind en kritiseert dus geregeld allerlei uitwassen. Dit is overigens geheel in de lijn van Vaticanum II dat in de jaren 1960 ook paal en perk probeerde te stellen aan de wildgroei in de Maria-devotie. Men doet in elk geval z'n uiterste best om de eigen kerkelijke en andermans traditie zo veel mogelijk *ad bonam partem* (zo positief mogelijk) te verstaan. Dit is zeker on-protestants. Wij kennen een lange traditie van strijdschriften die de *fouten* van de ander opzoeken om die daarop vervolgens genadeloos af te rekenen. Waarom schieten mij nu opeens woorden als 'splinter en balk' te binnen ?

Mocht u zin hebben gekregen het rapport zelf te gaan lezen, dan stel ik voor dat u al lezend eerlijk en oprecht de volgende vragen beantwoordt.

1. Geloof ik echt dat de kerk een tijd- en wereldomvattende gemeenschap van door God geheiligde mensen is? Vergelijk dan volgende twee 'vragen/gebeden'.

A. *Dag Dominee, wilt u zondag voor mij bidden alstublieft, 't gaat zo slecht met mij.*

B. *Wees gegroet Maria, bid voor ons, nu en in het uur van onze dood.*

Waarom is het ene een blijk van vroomheid en het andere een "roomsche superstitie". Omdat de dominee nog niet dood is en Maria wel?

Ik meen dat wij hiermee *onzelf* en Christus te kort doen. Het lichaam van Christus, de Kerk, omvat meer dan alleen de nu levenden. Ze omvat alle tijden en plaatsen. Ik weet mij niet alleen verbonden met gelovigen aan de andere kant van de oceaan, maar ook met geloofsgetuigen aan de overkant van de doodsrivier. Weet u nog: 'de wolk van getuigen' uit Hebréeën 11 en 12. Hun aanmoediging is hun *gebed voor mij* dat ook ik heelhuids de finish mag halen. Onder deze *heiligen* is Maria zeker niet de minste, zegt Elisabeth. Dat deze wolk *in het verleden* wel eens het zicht op de troon der genade heeft ontnomen, betekent niet dat wij hun aanmoediging niet zouden kunnen gebruiken. 'Voor God leven zij allen...'

2. *Als ik mij op de bijbel beroep tegenover een kerkelijke traditie, sta ik dan boven elke kerkelijke traditie ?*

Een typisch voorbeeld van wat ik bedoel is te vinden in het feit dat dr. Bouman het rapport verwijt dat "de broeders van Jezus toch weer tot neven of halfbroers door Jozef als weduwnaar met kinderen

ingebracht' worden herleid. Dit is ten eerste een niet correcte weergave van de adembenemende *evenwichtsoefening* die het rapport rond deze teksten uitvoert onder de hoofding: 'Jezus' ware familie' (p. 19-27). De *spanning* tussen de natuurlijke en de eschatologische familie wordt voluit gethematieiseerd en de botsing tussen Jezus en zijn moeder op de bruiloft te Kana is hierbij een *scharniermoment*. Het is het moment dat Maria 'van moeder tot discipel' wordt en dit verhaal krijgt – juist omdat Maria als beeld van de kerk wordt gezien – een exemplarische betekenis. Het feit dat dr. Bouman dit gedeelte niet correct weergeeft ontkracht tegelijk zijn kritiek op het rapport: Zijn tienponders zijn eigenlijk losse flodders. Het is de *protestantse* kerkelijke traditie die dr. Bouman hier parten speelt, waardoor hij niet meer kan lezen wat er echt staat. Hij zelf had dit de rapporteurs in de schoenen geschoven: "De sensus fidelium (het geloof, het gevoel van de gelovige gemeenschap) beïnvloedt de interpretatie van de Schriftgegevens". Dit lijkt mij juist gezien, alleen vergeet hij bij dezen ook zelf de schoen aan te trekken, hoewel die uitstekend past.

Ontwapenend

Een oorlog kun je niet beëindigen door in je loopgraven te blijven en je eigen wapens te moderniseren, maar door uit de loopgraven te komen en elkaar tegemoet te gaan, zonder wapens. Dat is pas lef!

Dick WURSTEN,
Antwerpen.

Graag uw aandacht voor...

Oikocredit

Oikocredit is een oecumenische ontwikkelingscoöperatie die leningen met lage rente verstrekt voor kleinschalige projecten in ontwikkelingslanden. 30 jaar geleden werd deze organisatie in België opgericht en dat werd in Chevetogne met gepaste ingetogenheid en blijdschap gevierd. Een veertigtal personen waren voor de viering en de oecumenische dankdienst op 16 oktober aanwezig in de abdij van Chevetogne. Dr. Guy Liagre ging voor in de prediking.

ARPEE

De Centrale Raad voor Protestantse en Evangelische Eredienst ARPEE kwam in oktober weer bij elkaar. Er werd besloten om vanaf november alle twee maanden een ARPEE-commissie te ontvangen om ideeën uit te wisselen en de contacten tussen centrale raad en commissies te optimaliseren.

Beleidscomité

De VPKB heeft de afgelopen jaren een aantal partnerschappen met andere kerkgenootschappen afgesloten. Tijdens een vergadering waar aan alle partners deelnamen konden ideeën worden uitgewisseld. De voorzitter van de synodale raad maakte van de gelegenheid gebruik om de partners in te lichten over de ontwikkelingen binnen de ARPEE en de nieuwe decreten voor de erkenning van gemeenten.

Fédération Protestante de France

De voorzitter en de vice-voorzitter van de synodale raad waren aanwe-

zig voor de viering van 100 jaar *Fédération Protestante de France* in Parijs. Een zestal Franse ministers woon- den, naast 600 andere gasten, de herdenkingsplechtigheid bij. De daaropvolgende dag vond onder leiding van voorzitter ds. J.A. de Clermond een bijzonder prettige en interessante internationale consultatie tussen de verschillende Europese partnerkerken plaats.

Rwanda

De Coördinatie Kerk en Wereld organiseerde een ontmoeting van de Belgische, Duitse en Nederlandse Kerk met de voorzitter van de Presbyteriaanse Kerk in Rwanda. Ook de voorzitter van de synodale raad was hierbij aanwezig. Deze laatste brengt van 17 tot 27 december 2005 een bezoek aan de synodevergadering van onze partnerkerk in Rwanda en zal er ook enkele projecten bezoeken. In een afzonderlijke vergadering met de Zuid-Afrikacel gaf hij verslag van zijn ervaringen tijdens de synode van onze andere partnerkerk in Zuid-Afrika.

Wereldraad van Kerken

In februari komt de Wereldraad van kerken weer voor een Assembly bij elkaar. Het thema luidt: *God in your Grace, transform the World*". De voorzitter van de synodale raad woonde in Amersfoort in dit verband alvast een voorbereidende vergadering van de *Protestantse Kerk Nederland* bij.

Koningsdag

Overal in het land vonden in aanwezigheid van kerkelijke vertegenwoordigers plechtigheden ter ere van Koningsdag (15 november) plaats. De voorzitter van de synodale raad was voor het officiële Te Deum in de Brusselse St. Michielskathedraal en woonde daarna een ontvangst in de senaat bij.

Aanzet tot meer missionair kerkzijn

In gesprekken, die we de afgelopen jaren in de VPKB hebben gevoerd, kwam steeds een aantal opvallende kenmerken boven tafel: de Kerk moet een duidelijke doelstelling hebben, moet zoeken naar specifieke talenten, die aanspreken; de kerkelijke leiding moet hierbij motiveren en inspireren. Deze opmerkingen heeft de synodale raad gehoord en erover nagedacht. Het resultaat is een bezinningsdocument over het missionaire karakter van de VPKB, dat aan alle gemeenten op de synodevergadering ter hand gesteld werd. De synodale raad hoopt hiermee een fundamentele bezinning op gang te trekken. We komen hierop dus ongetwijfeld later nog terug.

Voorbereiding synode

De voorbereidingen voor de synode waren in november in volle gang. De (vice-)voorzitter(s) bezochten zoveel mogelijk districtsvergaderingen om te horen hoe men op de voorstellen van de synodale raad reageert. De penningmeester kreeg zo ook de gelegenheid om de rekeningen en begroting toe te lichten.

Theologische Conferentie

18, 19 en 20 juni 2006

Centrum La Salle, Groot-Bijgaarden
Thema : *Exodus en Exil* met o.a dr. Karel Deurloo.

Tijdens deze conferentie gaan we in op de vraag of de Hebreeuwse bijbel een zogenaamd midden heeft, een centraal thema. Volgens dr. Karel Deurloo is de veel gehoorde stelling dat JHWH de God van Israël is en Israël het volk van JHWH niet genuanceerd genoeg en bevat te weinig profiel. Het draait volgens hem om uittocht en ballingschap. Gaandeweg deze dagen wordt ons een boeiende leeswijzer geboden en krijgen we zicht op het geheel van de Hebreeuwse Bijbel. Maar ook kunnen de nieuw testamentische geschriften opnieuw klinken.

Deelname: € 67 (incl verblijf, maaltijden, koffie en thee).

Inschrijvingen via info@motief.org of tel 02/ 510 61 62

De Koran Lezen

met dr. Anton Wessels

Data : 8, 15 en 29 maart 2006

Plaats : Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid te Brussel.

Het is belangrijk dat moslims, christenen en joden met elkaar hun heilige schriften lezen. Er is echter nog niet zoveel ervaring met het lezen van de Koran of beter het exegetiseren van de Koran in christelijke kring. Op deze 3 namiddagen willen we de eerste stappen zet-

*vzw **Motief** is een gespecialiseerde vormingsinstelling, erkend door het ministerie van cultuur. Ons specialisme situeert zich op het snijpunt van Geloof en Samenleving.*

Vzw Motief is gegroeid vanuit een intense samenwerking tussen docenten en medewerkers van de Werkplaats Theologie en Maatschappij en het volwassenenvormingswerk van de Verenigde Protestantse Kerk in België.

ten. We doen dit aan de hand van de verhalen van Abraham, Mozes en Jezus. En raken die punten aan waar de Koran Oude Testament (Thora) en Nieuwe Testament (Indijl) interpelleert.

Deze namiddagen zijn met name bedoeld voor begeleiders van bijbelgroepen. De cursus vormt één geheel en ervaring in exegese is gewenst.

Verklaring van Accra over het thema globalisering bespreken in de gemeente?

In deze Kerkmozaïek vindt u een dossier met informatie. De werkgroep WARC, het Volwassenenvormingswerk willen deze gesprekken ondersteunen.

Het gesprek in de gemeenten kan bijvoorbeeld op gang getrokken worden door een aantal vragen te stellen: op welke manieren raakt globalisering ons bestaan, in onze consumptie, in ons werk en in ons kerkzijn? Wat zegt de bijbel over hoe we met de economie – Gods huishouding – moeten omgaan? Hoe komt het dat wij verlegenheid voelen bij de oproep uit het zuiden? Of voelen wij ons aangesproken door hun oproep. De onderwerpen van Accra sluiten bovendien aan bij de discussie van het halen van de millenniumdoelstellingen 2015. Misschien een reden om in uw gemeente niet alleen de discussie te voeren in de kerk maar ook daarbuiten.

Hieronder vindt u een kleine greep uit het beschikbare materiaal dat voor handen is. Binnenkort krijgt elke gemeente de informatie per post of e-mail thuis gestuurd.

Het document

Het document *De verklaring van Accra* kunt u vinden in de synodedocumenten 2005. U kunt het document ook downloaden bij www.stichtingoikos.nl, klikken op overzicht “thema’s en projecten”, “globalisering”. U vindt daar ook andere informatie waaronder de pastorale brief die met het Accra document is meegestuurd.

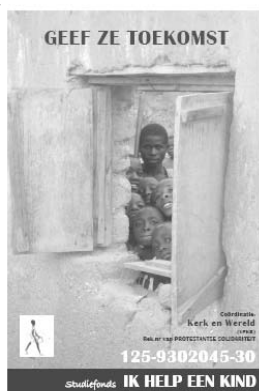
Educatief materiaal

- De Open Poort, christelijke economie (€ 2,) te verkrijgen bij het vvwerk/vpkb

- Dossier Kerkmozaïek december 2005 met o.a bijbelse inzet voor het document, de meest gestelde vragen over het document, hedendaagse voorbeelden van de gevolgen van globalisering

- *Geloven nij in Globalisering*, Gesprekshandleiding voor gemeente en parochie (€7,50 te bestellen bij www.stichtingoikos.nl met informatie en tips (inkijkexemplaar in het bezit van het vvwerk/VPKB).

- *Eén dollar per dag*, een documentaireserie over de armoedeproblematiek in de wereld. (binnenkort beschikbaar bij het vvwerk/VPKB). Elke aflevering duurt één uur.

Studiefonds: “Ik help een kind”

Dit is een studiefonds van de coördinatie Kerk en Wereld. De opbrengsten voor dit studiefonds komen niet uit de reguliere

zendingsbijdragen.

Individuele mensen, diaconieën etc. kunnen op deze wijze een extra-bijdrage geven voor dit specifieke doel.

Uit dit studiefonds ontvangen jongeren van onze partnerkerk in Rwanda financiële steun voor hun secundaire studies. In Rwanda is het secundair onderwijs immers niet gratis. Veel ouders zijn straatarm en kunnen dit onderwijs voor hun kinderen niet betalen. Veel jongeren zijn ook wees. Voor hen is het al helemaal onmogelijk.

Gelukkig geven vele donateurs al jaren trouw. In Vlaanderen kunnen we rekenen op 74 donateurs. Met nieuwe donateurs zijn we erg blij. Stel dat we eens honderd vaste donateurs zouden krijgen? Honderd mensen, die ieder jaarlijks een bedrag van 150 tot 300 Euro overmaken. Dat zijn de kosten per jongere per jaar voor schoolgeld, -materialen etc. Maar elke eenmalige gift - groot of klein - is natuurlijk welkom. Kijk eens wat u kan missen.

Op basis van de giften van vorige jaren hebben we dit jaar weer 24.000 Euro toegezegd. Eind september was er nog een gat van 9.000 Euro. Inmiddels is dat teruggelopen tot 3.500 Euro! Stort nu nog een bijdrage, zodat we het streefbedrag halen. Hartelijk dank aan alle gevers en geefsters!

Giften kunt u storten op: Rek.nr. 125.9302045.30
van Protestantse Solidariteit o.v.v. “Ik help een kind”.
(Fiscaal attest vanaf 30 Euro)

Ik help een kind

Protestantse Solidariteit

Uw NGO voor
ontwikkelingshulp

AIDS : een nieuwe affiche is verschenen

Op 1 december is het wereld-AIDS-dag. In onze projecten in het zuiden wordt uitgebreid aandacht besteed aan deze dag. Hier in België en ook in Afrika zullen meerdere gemeenten in de dienst van 4 december 2005 de aan dit thema aangepaste liturgie gebruiken.

De nieuwe affiche nodigt ons uit de AIDS-catastrofe niet te vergeten want miljoenen mensen zijn erdoor getroffen. De affiche kan verkregen worden op aanvraag bij Protestantse Solidariteit.

Marsveldstraat 5
B-1050 Brussel
Tel. + 32 2 510.61.80
Fax + 32 2 510.61.81
e-mail solidarite.protestante@skynet.be

Rekening 068-066 90 10-28
(Giften vanaf Euro 30 zijn fiscaal
aftrekbaar)

Verslag 32ste Vlaamse Diaconale Dag

15 oktober 2005 te Hasselt : “*Bondgenoten gezocht*”

Hoe kan de kerk een “makker” zijn? We willen toch dat een leefbare, rechtvaardige samenleving in zicht komt? Zo werden we uitgenodigd naar Hasselt voor een motiveerende Vlaamse diaconale dag. En het werd een bijzondere dag, waarin veel gastvrije bondgenoten hun ideeën en ervaringen met ons kwamen delen. Zonnig, warm en gastvrij was het in Hasselt genoeg, deze dag. Wat dacht u: de zon scheen zelfs al op onze weg er heen.

Prof.dr.Jan Hendriks (praktisch theoloog) zette met zijn uiteenzetting al direct de goede toon. Zijn betoog nodigde uit tot bezinning en verdieping van de vraag naar een (nog meer) open kerkmodel. Niet alleen bijbels-theologisch, maar ook gewoon en praktisch zette hij uiteen, hoe zo’n idee (als ideaal) vorm krijgt in de dagelijkse praktijk van onze geloofsgemeenschap. Wilt u open en gastvrij zijn? Welnu, hoe doe je dat: vraag het aan nieuwkomers en andere vreemdelingen binnen uw kerk. Nog beter is het, niet met vragen te volstaan. Neem ook zelf de proef op de som. Ga als gast elders op kerkbezoek en registreer, wat u dan ervaart. De indrukken die u zo aan den lijve ondervindt, zijn de beste

manier om te leren wat gastvrijheid u wel doet.

Deze inleiding maakte de tongen los. Het was de start voor een rij verhalen uit de praktijk, die daar op volgden. Ze kwamen als getuigenissen van betrokken en ervaren bondgenoten. Uit de kerkgemeenschap en uit een waaier van gemeenschappen daar omheen. Ik noem u: Kerkwerk Multicultureel Samenleven; Werkgroep Interlevensbeschouwelijke Dialoog Limburg; Limburgs Platform voor Vluchtelingen; werkgroep Perspectief.

Dat deze groepen elkaar zo goed gevonden hebben en in hun werkcontacten elkaar kunnen stimuleren en ondersteunen - zo leerden we op deze dag - komt voort uit de nood die er is. Nood, let wel, eerst en vooral aan bondgenoten.

Nu is het in de christelijke gemeente de opdracht van diakenen om de bondgenootschappelijkheid in de kerk (en in de wereld rondom) op te wekken en te verstevigen. Diaconie is immers dienst aan de medemens door werken van barmhartigheid. Hulpverlening geven, zorgvragen beantwoorden. Maar is dat niet al lang overgenomen door de sociale vangnetten die onze democratische

samenleving kent? Gelukkig wel - en onze inzet is heel bescheiden: bindmiddel te zijn waarmee de losse stukjes van onze levensgrote puzzel op hun plaats vallen.

We leerden er zo een aantal kennen en het smaakte naar meer. Over voedsel gesproken: de inwendige mens werd bij de lunch door de Hasseltse Babushka’s verwend. Chapeau!

Had de ochtend ons genoeg voorbeeld tot navolging voorgeschoteld, in de namiddag werd het doorvertaald naar onze Vlaamse gemeentesituatie. Dat is roeien met de riemen die je hebt. En dan vooruitgaan. Ook als je bij wijze van spreken maar één riem hebt. Begin waar je bent, zoals je bent - groot of klein. (N.B. Gideon ging ook pas van start toen de hele bende klein genoeg was!).

Een leefbare samenleving vormen is geen titanenwerk als er tenminste al een paar bondgenoten zijn. Uit Hasselt thuisgekomen, blijf ik zo volhouden met goede hoop op de toekomst. Het lijkt soms, weliswaar, onwezenlijk en niet haalbaar. Maar, zoals we nu in Hasselt samen gesproken hebben, werd voelbaar en met de handen te tasten, dat het wel werkt. We beschouwen toch onze diaconale bezigheden in de gemeente (gastvriendschap, bondgenootschap) als een roeping? Welaan: als wij zo geroepen worden, zal er toch ook zegen zijn te winnen?

Dr. W.B. DOUWES,
Denderleem.

Een gemeente stelt zich voor

“Het wonder van Boechout”

Onder deze titel verscheen in de vijftiger jaren van de vorige eeuw een boek over het evangelisatiewerk in Boechout. De auteur was Klaas SLUIJS, die samen met de “mannenbroeders” van het Boechouts Comité de protestantse kerk heeft gesticht.

Hoe men ook aankijkt tegen de wijze waarop dit geschiedde, feit is dat in luttele jaren een School met de Bijbel, een kindertehuis (nu Welzijnszorg-Boechout), een kerkgebouw, pastorie en jeugdlokaal werden gebouwd. Wie nu het gebouwencomplex overziet, zal moeten toegeven dat de stichters van wel eer visie hadden en een gedrevenheid om “het Evangelie in Vlaanderen te laten klinken”. Het boek beschrijft de strijd en de tegenstand van de eerste decennia. Maar ook de geloofsmoed van de leden in die periode.

Wonderlijk is Boechout binnen het protestantisme trouwens altijd gebleven! Het is een typische dorpsgemeente, die vrijwel volledig bestaat uit Vlamingen. Wonderlijk is ook de weg, die deze gemeente is gegaan. In 2005 viert “Boechout” haar gouden jubileum.

Hoewel geen van de stichtende leden nog in leven is, kunnen de oudere leden heel wat vertellen over die moeilijke en tegelijk inspirerende beginperiode. Maar het zijn verhalen zonder woede of rancune. En dat is wat zo opvallend, ja, wonderlijk is! Er leeft een grote dankbaarheid dat de strijd van weleer vervangen is door een grote openheid en oecumenische gezindheid.

Waarschijnlijk is er geen kerk in Vlaanderen te vinden, waar de gemeente zozeer onderdeel is geworden van de samenleving, waarin zij staat. Niet omdat het kerkgebouw zich midden in het dorpscentrum bevindt, maar juist omdat er protestanten in heel veel segmenten van de dorpsamenleving terug te vinden zijn.

We zijn bekend! Natuurlijk is dat op een dorp gemakkelijker dan in de stad. Maar of het nu Dankdag is en de huisartsen van het dorp van harte meewerken om adressen door te geven, zodat zo'n honderdtal boeketjes kunnen worden rondgebracht aan zieken en bejaarden. Of dat het gaat om de Jaarmarkt, wanneer talrijke dorpsgenoten het kerkgebouw binnenstappen voor koffie, een rustig moment of de boekenstand... Feit is dat “men” de kerk weet te vinden.

Die openheid over en weer blijkt ook uit de activiteiten rond het Jubileum. Vanzelfsprekend werden de parochie en het plaatselijk Davids-fonds daarbij betrokken. En ook de burgerlijke gemeente

bleek geïnteresseerd. Dat alles is uniek, om niet te zeggen: wonderlijk!

De groei is niet meer zo spectaculair. We leven in een andere wereld dan een halve eeuw geleden. Maar er worden ons andere, nieuwe kansen geboden om “het Evangelie te laten klinken”. Want dát ziet deze enthousiaste en vitale gemeente nog altijd als haar opdracht. Dát is A.D. 2005 nog altijd “het wonder van Boechout”.

Het boek van K. Sluijs eindigt met de woorden: God zij geloofd! En wij zeggen daar van harte “amen” op.

Ds. G. SCHOUTEN
Kerkgebouw :
Onze Leive Vrouweplein
2530 Boechout
Dienst om 10.00u.

Presentatie Who's Who

Ererector prof. Boudin werkte de afgelopen maanden aan een protestantse *Who's Who*, een privérepertorium van families en personen, die een rol speelden en spelen in het protestantisme van België. Dit boekwerk werd op woensdag 16 november 2005 gepresenteerd in het Faculteitsgebouw. Een receptie was het sluitstuk van deze heuglijke gebeurtenis. Deze *Who's Who* kan worden besteld bij het bureau van de Faculteit en kost € 15,- (adres zie onder).

Analecta Bruxellensia 10

In de 10de editie van het jaarboek van de Faculteit is een *In Memoriam* opgenomen van Marcel Hanappe, de gedreven en sympathieke onderwijsman, die na een ernstige ziekte overleed. Voorts zijn in het jaarboek twee dossiers opgenomen. Het eerste bevat zes bijdragen van het symposium, dat op 12 juni 2005 ter gelegenheid van 'Vijftig jaar Nederlandstalige afdeling' werd gehouden met als thema *Bijbelvertalen voor de 21^e eeuw*. In het tweede dossier vinden de lezers drie lezingen die werden gehouden op het colloquium van 13 mei 2004 in de Faculteit onder de titel *The Jewish Background of the New Testament*. De volledige inhoudsopgave van *Analecta 10* staat op de website van de Faculteit.

Abonnees op De Stem v/h Boek en deelnemers aan het symposium kunnen aflevering 10 bestellen door

Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid

€ 12,50 over te maken op de rekening van De Stem v/h Boek onder vermelding van 'Analecta 10'.

Themanummer Nederlands Theologisch Tijdschrift

Het Nederlands Theologisch Tijdschrift, dat vier maal per jaar wordt uitgegeven door Boekencentrum in Zoetermeer, wordt verzorgd door docenten van de Protestantse Faculteit en collega's van de theologische faculteiten van de Rijksuniversiteit Groningen, de Universiteit Leiden, de Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. Aflevering 4 van de 59^e jaargang, oktober 2005, is een themanummer dat is gewijd aan de nieuwe bijbelvertaling (NBV) en haar receptie. In vijf bijdragen staan auteurs van verschillende pluimage (kritisch, lovend en overwegend positief) stil bij de NBV. Opvallend zijn twee artikelen waarin de auteurs, Henk de Roest en Johan Bouwens, empirisch onderzoek naar de receptie van de NBV van commentaar voorzien. De Faculteit is in deze editie vertegenwoordigd door Peter Tomson en Jurjen Wiersma die voor het bibliografisch gedeelte recensies schreven. Boekencentrum hoopt met dit themanummer nieuwe abonnees te werven, ook in Vlaanderen. Prof. Wiersma verstrekt informatie (02-527.47.23).

Afscheid Prof. Smelik

Per 1 oktober 2005 werd oud-decaan Klaas Smelik benoemd als hoogleraar aan de Faculteit Letteren van de Universiteit Gent in de vaca-

ture Julien Klener voor de vakken Hebreeuws en Jodendom. Daarmee is een einde gekomen aan een werkverband van dertien jaar met de Protestantse Faculteit. Bij de opening van het academisch jaar 2005/'06 werd officieel afscheid genomen van prof. Smelik. Van zijn hand verschenen onlangs twee boeken: *Misdaadverhalen in de bijbel* en *Zij doet hem goed en geen kwaad*. Voor de ontstane vacature wordt op dit moment door de FPG een deeltijdse opvolger gezocht (zie website van de Faculteit).

Dissertatie Paul Mooney

In december 2002 promoveerde Paul G. Mooney aan de Faculteit op een onderzoek naar het koopvaardijpastoraat. De titel van zijn dissertatie luidde *Maritime Mission in the New Millennium: A Participative Pastoral Paradigm for Ministry and Mission in a Globalised World*. Deze studie is inmiddels verschenen in de serie *Mission* onder de titel: *Maritime Mission. History, Developments. A New Perspective*, Zoetermeer 2005. Zie de jongste Stem v/h Boek onder de rubriek 'Praktische Theologie'.

Opknopbeurt refter

Dankzij de inzet van de studenten Deborah Thomas en Tom Franken, die nog werden bijgestaan door anderen, is de refter onlangs opgeknapt. De muren werden gesaust, het plafond behangen en de inrichting herschikt, zodat het weer oogt als een prettig trefpunt voor de studenten van beide taalsecties.

Visitatiecommissie

Van 19- 21 oktober jl. bracht een visitatiecommissie van internationale allure, die was ingesteld door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) een bezoek aan de Faculteit. Op basis van een gedetailleerd zelf-evaluatie-rapport van de Nederlands-talige afdeling, waarvan prof. de Lange de geestelijke vader was, werden indringende gesprekken gevoerd met alle geledingen van de Faculteit. Op vrijdagmiddag gaf de voorzitter van de commissie een eerste (mondelinge) commentaar, dat positief en bemoedigend kon worden genoemd. Het wetenschappelijk niveau, de teamgeest en het protestantse karakter van de FPG werden geprezen. In februari 2006 zal een uitgebreider (schriftelijk) rapport verschijnen met aanbevelingen, verbeterpunten etc.

Nieuwe opleiding

De herstructurering van het universitaire onderwijs gaat aan de Faculteit niet voorbij. Vertrouwde begrippen als kandidatuur en licentiaat behoren weldra tot het verleden. De nieuwe termen zijn bachelorfase en masterfase. De bachelorfase is nu volledig opgenomen in het studieplan van de Faculteit. Uitvoerig en gedetailleerd staat dit eerste deel van de opleiding beschreven in de nieuwe studiegids, die overigens integraal is overgenomen op de website van de Faculteit (zie onder).

Kerk in Oost-Europa

In november 2005 bezocht Huub Vogelaar, docent oecumena en missiologie aan de FPG, Hongarije. Hij maakte deze reis om onderzoek te doen naar de oecumene in Centraal- en Oost-Europa na de val van het communisme in 1989. Hoe werken de kerken er samen nu ze in vrijheid kunnen leven? In dit verband was hij in 2003 in Roemenie

en in 2004 in Slowakije en Tsjechie. Over zijn bevindingen publiceert hij in diverse tijdschriften. In februari 2006 gaat hij als verslaggever van het Vlaams-Nederlandse tijdschrift *Wereld en Zending* naar de 9e Assemblée van de Wereldraad van Kerken in Porto Allegre in Brazilië. Ook synodevoorzitter dr. Guy Liagre zal daar namens de VPKB aanwezig zijn.

25 jaar vernieuwing verhouding joden en christenen in Rijnlandse Kerk

Van 28-30 oktober werd in Wuppertal het 25-jarig jubileum gevierd van een synodebesluit van de Rijnlandse Kerk, dat een grote stap voorwaarts was in de verhouding tot de Joden. Het besluit beled niet alleen de blijvende verworteling van de Kerk in de traditie van Israël en het falen van de christenheid om in de Nazi-tijd op te komen voor de Joden. Het bevatte ook een plan om het negatieve beeld van de Joden te corrigeren in cursuswerk en onderwijs en, niet onbelangrijk, het reserveerde financiën om die mooie gedachten ook in daden om te zetten. De conferentie vond plaats in de *Kirchliche Hochschule Wuppertal*, waar het besluit destijds genomen werd en waar nog een generatie eerder het stille verzet tegen het Nazi-bevind levend was. Vier vertegenwoordigers van de

VPKB-commissie voor de verhouding tot de Joden en van de Faculteit waren erbij (P. Janssen, D. Lambers-Petry, J.J. de Lange en P.J. Tomson). Ook door de persoonlijke gesprekken tussendoor kregen de jumelage van de VPKB met de Rijnlandse Kerk en de nog prille samenwerking tussen de FPG en de Kirchliche Hochschule levendig gestalte.

Hoogtepunt was de fijnzinnige feestrede van rabbijn prof. dr. Jonathan Magonet, de rector van het Leo Baeck College in Londen, aan wie tevens een eredoctoraat verleend werd. Ook de toespraken van prof. Suzannah Heschel uit de VS en prof. Daniele Garrone van de Waldenzen-Faculteit in Rome maakten indruk. (P.J. Tomson)

Contact

De eigen website is te vinden op <http://protestafac.ac.be>.

Het emailadres is info@protestafac.ac.be.

FACULTEIT VOOR
PROTESTANTSE
GODGELEERDHEID

Secretariaat: mevrouw Anne Joué
Bollandistenstraat 40
B-1040 BRUSSEL
(bij metrohalte Merode,
Montgomery of Thieffry + 5
min. te voet)

Tel.: 02-735.67.46

Fax.: 02-735.47.31

e-mail ufpg@vpkb.be

Adventsproject straatkinderen in Kinshasa

De *Stichting Plein Réveil* start een adventsproject ten bate van straatkinderen in Kinshasa (Congo). Het doel hiervan is:

- het reïntegreren van dakloze en verlaten kinderen;
- het verzekeren van een adequate leefomgeving voor deze kinderen;
- de resocialisatie door middel van school, opleiding...

Deze kinderen zijn verlaten of uit huis gegooid door armoede, overlijden of scheiding van de ouders. Gevolg hiervan is dat er in de hoofdstad Kinshasa grote groepen kinderen tussen acht en vijftien jaar rondzwerven op de grote straten en markten. Ze stelen geld en voedsel, ze bedelen. Ze belanden in de prostitutie en worden seksueel misbruikt. Ze geraken verslaafd aan drugs.

Om deze straatkinderen te kunnen helpen, vraagt de *Stichting Plein Réveil* financiële steun aan de gemeenten van de VPKB.

De Stichting probeert een bedrag van 15.000 Euro bij mekaar te krijgen voor:

- de huur van een opvanghuis;
- de aankoop van voedsel en kleding;
- het bekostigen van schoolgeld en opleiding.

Het project start op zondag 27 november 2005 en loopt een jaar. Dat God u moge zegenen.

Pastor Pierre MUKENDI

Giften kunnen worden overgemaakt op het bankrekeningnummer 063-2346927-47 op naam van Eglise Evangélique de Plein Réveil, Prins Leopoldstraat 51, 2140 Antwerpen.

P.S. De Eglise Evangélique de Plein Réveil heeft een administratieve overeenkomst ondertekend met de VPKB.

Barokconcert Horebeke

Zondag 11 december 2005

Dimos de Beun en Jan Devlieger.
(blokfluiten, klavecimbel, orgel)

Aanvang 15.00 uur
"Nieuwe Kerk"
Korsele 39
Horebeke

Met werken van o.a. Bach,
Byrd, Händel, Telemann en
Vivaldi.

Collecte bij de uitgang.

Nieuw boek over het protestantisme in Franstalig België

Bij uitgeverij *Racine* is zopas een 300 pagina's tellend boek verschenen over het protestantisme in Franstalig België. De titel luidt: *Le Protestantisme – Mémoire et perspectives*.

Als minderheid vormen de protestanten een heuse microkosmos doorheen vele tendensen en stromingen. Ze zijn verwant met een geheel van denominaties die alles samen wereldwijd een half miljard gelovigen tellen. Het boek, samengesteld door een team onder leiding van Michel DANDOY, vertelt over hun oorsprong, hun vervolg in onze contreien, hun waarden, hun geloofspraktijk, hun functioneren, hun relatie met de Bijbel, hun geloof en hun spiritualiteit, de opleiding van jongeren, voorgangers en leken, en de

zichtbaarheid van het protestantisme in Franstalig België. Bedoeling is op die manier de protestantse gemeenschap in al haar veelvormigheid beter te leren kennen.

Een hoofdstuk van het boek is gewijd aan het protestantisme in Frankrijk en een katholiek bekijkt de protestantse gemeenschap als buitenstaander. Het voorwoord is van de hand van Herman DECROO, voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de voorzitter van de Vereniging van Protestantse Kerken in Europa schreef het nawoord. Een centraal katern van 12 bladzijden bundelt de illustraties.

Volgende maand hoopt de redactie van Kerkmozaïek u een recensie te kunnen aanbieden.

'Le Protestantisme – Mémoire et perspectives' kost 20 Euro + portokosten en kan besteld worden op het secretariaat van de Verenigde Protestantse Kerk van België, tel: 02/510.61.75 (mevr. N. Bouillon).

Postgraduaat Agogisch Theologisch Werker

Katholieke Hogeschool Leuven
Sociale School Heverlee

nodigt u uit voor deelname aan de **Module 'Geloven in veelvoud'**

Kennismaking en dialoog met godsdiensten en levensbeschouwingen. Centraal in deze module staat de vraag: Hoe geraken wij van een multireligieuze samenleving tot een interreligieuze? Wij gaan verder kijken dan onze kerkneus lang is en leren van anderen.

9 donderdagen: 16-23/2; 9-16-23-30/3; 20-27/4; 4/5/2006
in de Sociale Hogeschool te Heverlee van 9.00 uur tot 16.30 uur.
Prijs € 315,-

Begeleiding: Remi Verwimp, docent Werkplaats voor theologie en maatschappij. De lesgevers zijn zelf boeddhist, jood, christen, moslim of vrijzinnig humanist. Info en inschrijving: www.khleuven.be

De modules van het postgraduaat kunnen afzonderlijk (niet- diplomagericht) gevolgd worden. U kunt gebruik maken van opleidingscheques/www.vdab.be

Agenda

December

- 03 Het W(w)oord krijgen om te vieren
V PKB Wevelgem
- 04 Collecte "Strijd tegen AIDS"
- 10 Synodale raad
Brussel

Column

Het Dodenlied

"Voordat de zon verduistert, de sterren en de maan niet langer stralen, de lucht ook na de regen grauw van wolken wordt. De dag waarop de wachter trillend voor het huis staat..."¹

Het was een donkere dag, die dag waarop we van Marie afscheid namen als van een "sterke vrouw". De dag waarop een dodenlied een loflied werd. De dag waarop de mier afscheid nam van de eekhoorn, met een fluister. Die dag reed ik langs verlaten straten, gesloten deuren en lege huizen, want ook de burens namen afscheid. Merkwaardig hoe een dorp kan stilstaan op de tonen van traagheid.

Dan werden stille straatstenen plots een weg. Geen weg om te gaan, nee. Het is je laatste weg en op die weg word je gedragen. Door mensen, wiegend op hun herinnering en verdriet. Ze lopen een kruis achterna, een ijle stoet 'In Paradisum'.

Die morgen zijn zwart en wit weer kleuren en begin en einde een cirkel. Net zoals het hoort. Voorgegaan door eeuwenoude rituelen van afscheid nemen.

*"Een mens gaat naar zijn eeuwig huis, een klaagzang vult de straat."
Want hoe zeg je 'dag' tegen iemand die je nooit meer zal zien? Dan hoop je op een groet die je mag fluisteren en een traan die kan zingen. Af en toe zie je door dat getroeibel heen, heel even een moment. Een moment dat ontsnapt aan verleden en toekomst. Een moment dat rust op een plaats als een cirkel, Gods akker heet die, en daar mag water vloeien.
Alleen dan voedt het de herinnering en wordt gedenken doen. "Wanneer de adem*

van het leven weer naar God gaat, die het leven heeft gegeven." Wanneer een moment heilig wordt en de engelen naast jou lopen. Dan is niet meer, nooit meer. Nooit is zo het verzet tegen de tijd groter als je herinnering verleden wordt. De dag, waarop we afscheid namen van Marie, klonk een lied in een dorp en moesten de bomen wachten, de weiden zuchten, de vogels zwijgen en de wolken kleuren.

(in memoriam Marie Claessens 1914-2005)

¹ De geciteerde bijbelverzen kan je terugvinden in Prediker 12 (NBV).

Edwin DELEN

Gebedenboek voor kinderen

Bij NZV Uitgevers is speciaal voor kinderen een gebedenboek verschenen met de titel *Wat ik U nog zeggen wil*. Het boek bevat een thematische verzameling eigentijdse gebeden die door twintig auteurs zijn geschreven. Authentieke gebeden met eenvoud en puurheid als belangrijke kenmerken en een tiental zeldzaam mooie kindergedichten over God. *Wat ik U nog zeggen wil* bevat gebeden voor dingen die heel gewoon lijken, maar ook gebeden voor bijzondere situaties, zoals een verjaardag of geboorte maar ook ziekte, overlijden, scheiding, ruzie en verhuizing. Voor de eigen kring en voor de hele wereld.

Het boek is een gebonden uitgave van 176 pagina's, 19 x 26 cm groot. Het boek kost € 19,95, het bestelnummer is 0703. 'Wat ik U nog zeggen wil' is verkrijgbaar bij NZV Uitgevers: I www.NZV.nl, E info@nsv.nl

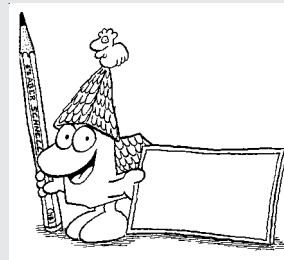
Nieuwe Bijbelvertaling Nederlands Boek 2005

De winnaar van de NS-Publieksprijs voor het Boek van het Jaar 2005 is de Nieuwe Bijbelvertaling (NBV). De Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) heeft dit donderdag 3 november 2005 bekendgemaakt. Het is voor het eerst dat een niet-genomineerd boek de prijs wint. Een selectiecomité van boekverkopers had voor de NS Publieksprijs zes boeken genomineerd. De Nieuwe Bijbelvertaling was daar niet bij. Toch koos het publiek met

grote meerderheid van stemmen voor de bijbel. De Nieuwe Bijbelvertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) en de Katholieke Bijbelstichting verscheen een jaar geleden. De opdrachtgevers van de Nieuwe Bijbelvertaling geven het prijzengeld (€ 7500) aan een Bijbelproject in Mexico.

Vertaalkeuzes in De Nieuwe Bijbelvertaling uitgelegd

De nieuwe site www.voederbak.nl biedt uitleg bij vertaalkeuzes in bekende en minder bekende bijbelpassages uit *De Nieuwe Bijbelvertaling*. Vertalers van het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) ontsluiten een groot aantal teksten, waaronder het verhaal over de geboorte van Jezus (Lucas 2), het Onze Vader (Matteüs 6) en de tien geboden (Exodus 20). Naast deze algemeen bekende teksten worden op www.voederbak.nl ook teksten van het oecumenisch leesrooster in de komende maanden toegelicht. Ter introductie van de site brengt het NBG de gelijknamige folder www.voederbak.nl uit. Hierin is de uitleg bij de vertaling van de tien geboden opgenomen. Dit materiaal is op te vragen bij het Programmabureau *De Nieuwe Bijbelvertaling*, e-mail nbv@bijbelgenootschap.nl. De naam van de site, 'voederbak', is afgeleid van de meest gestelde vraag bij *De Nieuwe Bijbelvertaling* in de periode vlak voor en net na verschijnen: waarom is de kribbe verdwenen en ligt Jezus nu in een voederbak? De bezoeker vindt een toelichting bij 'voederbak' in Lucas 2 vers 7.

Personalia

Proficiat

Ds. Frans Blokland (Oostende) vierde op 15 oktober jongstleden met gepaste luister zijn 35 jaar predikantschap. Ondertussen woont, wandelt en werkt hij ook al 20 jaar in Oostende. Voeg hierbij zijn 60ste verjaardag en het 135 jaar bestaan van de gemeente en alle ingrediënten waren aanwezig voor een mooie gemeenteavond. De voorzitter van de synodale raad was erbij en feliciteerde predikant en gemeente in naam van de VPKB.

Beroepen

Dhr. Bernard Dernoncourt, momenteel vicaris in Jemappes, is door deze gemeente als predikant verkozen. In tegenstelling tot een eerder bericht gaat het hier niet om een « late roeping ». Hoewel dhr. Dernoncourt inderdaad de leeftijd heeft om als late roeping aan de slag te gaan, verkoos hij zijn volledige masterstudie af te ronden. De inzegeningsdienst is gepland voor zondag 15 januari 2006 om 15 uur.

Personalia

(vervolg)

In memoriam

Op 3 november overleed in Montpellier prof. em. dr. J.P. Gabus. J.P. Gabus was tientallen jaren hoogleraar dogmatiek aan de Franstalig afdeling van de Brusselse Theologische Faculteit. Als Tillichspecialist verwierf hij wereldfaam. Prof. Gabus was het sprekende voorbeeld van een rasechte intellectueel. Hij bezat een adembenemende belesenheid en boorde voortdurend nieuwe facetten van het theologische denken aan. Hij werd 78 jaar. Een kerkdienst heeft plaatsgevonden in Jacou (F) – waar hij sinds zijn pensioen in 1992 verbleef. Zijn as werd uitgestrooid in Zwitserland, zijn thuisbasis

Kerstlied

Er is een roos ontloken

LvdK Gezang 132

1

Er is een roos ontloken
uit barre wintergrond,
zoals er was gesproken
door der profetenmond.
En Davids oud geslacht
is weer opnieuw gaan bloeien
in 't midden van de nacht.

2

Die roos van ons verlangen,
dat uitverkoren zaad,
is door een maagd ontvangen
uit Gods verborgen raad.
Maria was bereid,
toen Gabriël haar groette
in 't midden van de tijd.

3

Die bloem van Gods behagen
heeft, naar Jesaja sprak,
de winterkou verdragen
als alldorste tak.
O roos als bloed zo rood,
God komt zijn volk bezoeken
in 't midden van de dood.

Vacature Oude Testament

Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid te Brussel

De Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid te Brussel geeft onderwijs en verricht onderzoek in de theologie op academisch niveau. Zij heeft een Nederlandstalige en een Franstalige afdeling.

In de Nederlandstalige afdeling is de leerstoel Oude Testament sinds 1 oktober 2005 vacant. Ter vervulling wordt een deeltijd-hoogleraarschap (6/12) ingesteld.

Eerste taak is het onderwijs in het bijbels Hebreeuws en in de inleiding, theologie en exegese van het Oude Testament.

Daarnaast zal de hoogleraar participeren in de onderzoeksgroep “Bijbel, jodendom en geloofstraditie” en promotieonderzoeken op het vakgebied begeleiden.

Van kandidaten (M/V) wordt verlangd:

- een doctoraat in de theologie op het gebied van het Oude Testament, en in het algemeen een vakkennis die internationaal erkenning kan vinden;
- het vermogen zich bij het onderwijs in het Nederlands uit te drukken dan wel de bereidheid dit vermogen spoedig te verwerven, alsmede een behoorlijke kennis van het Engels;
- betrokkenheid bij de Protestantse traditie, in het bijzonder in België;
- ingesteld zijn op collegiale samenwerking en studentgericht onderwijs.

Profielschets en taakomschrijving worden op verzoek toegezonden. Algemene informatie: zie de website, <http://protestafac.ac.be>.

Sollicitaties worden ingewacht vóór **woensdag 21 december 2005**, met als bijlagen:

- een curriculum vitae met lijst van publicaties en kopieën van academische diploma's;
- een visie op onderwijs en onderzoek op het vakgebied.

Sollicitatie, verzoek om meer algemene informatie of aanduiding van geschikte kandidaten richten aan prof. dr. W.O.R. Willems, rector FPG, Bollandistenstraat 40, B-1040 Brussel, rectorat@protestafac.ac.be. Voor vragen over taken en inhoud van de functie kunt u zich wenden tot prof. dr. P.J. Tomson, ptomson@protestafac.ac.be.

Huub Bogaers
www.bmb.dse.nl

*(Voor de nieuwsgierige beschouwer:
't is een kribbe, 't is een vis (ichtus)
en ook nog alpha en omega....)*

Stilte van Kerstmis

't Laatste geluid op straat,
waarnaar ik luisterde,
viel stil.

De laatste vogelkeel, nu heel
de lucht verduisterde,
viel stil.

En in mijn hoofd elke gedachte,
in mijn hart ieder verlangen,
in mijn ziel
de twijfel of Gij met mij waart
of mij verliet,
viel stil.

Lang zocht ik in de stilte
naar de bron van mijn gezangen:
ik vond een kind, dat in de kribbe sliep
en ieder lied
viel stil.

Anton van Duinkerken
Uit de bundel: Waaiend Pluis
(1943/1945)

Protestantse Radio- & TV-uitzendingen

Programma-Informatie december 2005

Radio:

Radio 1
op woensdag om 19.12
productie Frank Marivoet

14 december	Naar kerstmis toe door redactie maandblad "De Open Poort"
28 december	Mens voor de mensen zijn : van oud naar nieuw

TV-Erediensten:

op zondag op 'één' om 10.00u.
productie Lena Demeester

25 december	Kerstviering vanuit de Lutherse Kerk in Saint-Denis (Seine Saint-Denis, Frankrijk) met medewerking van het ensemble Camerata St. Louis-de-Paris in het kader van J.S. Bach-festival Liturgie : ds. Alain Busson Prediking : ds. Martine Millet

Contact: Frank Marivoet, C. Meunierstraat 85/0002, 3000 Leuven
Web-Site: <http://www.vpkb.be/pro>

Foto's op de voorpagina van
links naar rechts en van boven
naar beneden :

- Boechout
- Gent-Centrum (Dooop)
- Antwerpen-Noord
(glasraam Opstanding)
- Gent-Centrum (voorgevel)
- Antwerpen-Oost (zuil)
- Vilvoorde (Paasdienst)
- Horebeke (Geuzenfeest)
- Gent-Noord (Dooop)